

Asia: VN/21366/2020-LVM-48

Lausuntopyyntö jakelutuen vaihtoehtoja koskevasta liikenne- ja viestintäministeriön arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset näkemyksenne jakelutuesta

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto arviomuistiosta ja lausuu siitä seuraavaa:

Valtioneuvoston kanslian asettama valtiosihteerityöryhmä ehdotti, että postinkannossa siirryttäisiin samanaikaisesti kolmipäiväiseen jakeluelvoitteeseen ja otettaisiin käyttöön määräaikainen haja-asutusalueiden tiedonvälitystuki viisipäiväisen sanomalehtien jakelun turvaamiseksi. Kolmipäiväinen jakeluelvoite ehdotettiin aloittavaksi vuodesta 2022 alkaen. Lausuttavana olevan arviomuistion mukaan lehtien jakelutuki on tarkoitus kohdentaa alueille, joilla ei ole kaupallisin perustein toimivaa varhaisjakeluverkkoa. Tuki toteutetaan kilpailutuksena ja hankkeen tavoitteena sanotaan olevan:

- varmistaa viisipäiväisen lehtijakelun toteutuminen joka puolella Suomea
- toteutus mahdollisimman nopeasti, jakeluvolyymien laskiessa jatkuvasti
- mahdollisimman kustannustehokas ja hallinnollisesti kevyt tukimalli
- mahdollisimman pieni vaikutus muulle posti- ja jakelualan kilpailulle.

Arviomuistion mukaan kaikkia edellä mainittuja tavoitteita ei kuitenkaan voitaisi täysimääräisesti saavuttaa samanaikaisesti. MTK pitää viisipäiväisen lehtijakelun varmistamista koko maan alueella välttämättömänä, jos Postin yleispalveluelvoitetta päätetään lainmuutoksella keventää.

MTK edellyttää, että postilain uudistaminen on kokonaisuudessaan tehtävä postinjakeluun liittyvät kansalaisten oikeudet turvaten. Postinjakelun turvaaminen kaikille asuinpaikasta riippumatta on hyvin tärkeää kansalaisten yhdenvertaisuuden ja perusoikeuksien toteutumisen kannalta. Muistutamme liikenne- ja viestintäministeriötä Traficommin kannasta, jonka mukaan perustuslain asettama yhdenvertaisuusvaatimus huomioiden viisipäiväisestä jakeluelvoitteesta ei voida poiketa

esimerkiksi vain sillä perusteella, että siitä aiheutuu keskimääräistä suuremmat kustannukset. MTK katsoo suunnitellun postin yleispalveluvelvoitteen keventämisen ja viisipäiväisestä jakeluvelvoitteesta luopumisen vaativan ennen niiden toteuttamista yksityiskohtaisen selvityksen uudistuksen mahdollisista vaikutuksista kansalaisten perusoikeuksien toteutumiseen. Julkisten palvelujen yhdenvertainen saatavuus edellyttää jatkossakin Postin yleispalveluvelvoitteen säilyttämistä riittävässä laajuudessa.

Postilakia uudistettaessa on syytä varmistaa sanomalehtien jakelu harvaanasutuilla alueilla viisipäiväisenä. Jos yleispalvelukirjeiden jakeluvelvoite muutetaan kolmipäiväiseksi, niin arviom�ustiossa esiin tuotu julkinen tuki sanomalehtien jakeluun on välttämätöntä. Käsityksemme mukaan jakelutuen tarve olisi pysyvä ja yhteiskunnallinen velvoite varmistaa tilattavien lehtien viisipäiväinen jakelu tasapuolisesti kaikilla alueilla olisi syytä edelleenkin todeta laissa.

Näkemyksenne kilpailutettavista tuotteista (5.1)

Jakelutuki on kohdistettava kaikkiin tilattaviin lehtiin.

Näkemyksenne jakelujasta (5.2)

Yksi jakelukerta päivässä varhaisjakeluna.

Näkemyksenne tukikauden pituudesta (5.3)

Tuen tarve on selvästi pysyvä. Myös hallinnollisten kustannusten minimointi puoltaa mahdollisimman pitkää tukikautta.

Näkemyksenne jakeluetäisyydestä (5.4)

Jakeluetäisyyttä harkittaessa tulee kiinnittää huomiota kansalaisten tasa-arvoiseen kohteluun postin saajina. Jakelutuen ehdoksi on asetettava lehtien jakaminen perille saakka eli pientalokohtaiseen postilaatikkoon, jos sellainen postin saajalla on. Asiasta on syytä säätää nimenomaisesti postilaissa.

Näkemyksenne kilpailutuspäivien määrästä (5.5)

Viiden päivän jakelumallin mukainen kilpailutus ja yksi jakeluyritys / alue on selkeä ja toimiva malli. Muut tavat johtanevat vaikeuksiin sekä kilpailun ehtojen määrittelyssä että myöhemmässä palvelun toteuttamisessa.

Näkemyksenne kilpailutuksen aluekoosta (5.6)

Sekä kilpailutuksen kustannusten että palvelun käytön hallinnollisten kustannusten hillitsemiseksi jakelutuen kilpailutus on syytä toteuttaa kooltaan riittävän suurilla alueilla.

Muita mahdollisia seikkoja, jotka tulisi huomioida valmistelussa (5.7)

Voimassa olevan postilain 14 §:n mukaan ”Koko maassa on oltava pysyvästi tarjolla postipalvelujen yleispalvelu, joka on saatavilla tasapuolisin ehdoin.” ja lain 17 § 2 mom. mukaan ”Niillä Liikenne- ja viestintäviraston määrittelemillä alueilla, joilla ei ole toteutettu kaupallisin ehdoin sovittua, vähintään viisi kertaa viikossa ilmestyvän tilatun lehden jakelua (sanomalehtien

varhaisjakeluverkko), yleispalvelun tarjoajan on hankittava viisipäiväinen jakelu.” Postilain muutoksen yhteydessä ei tule luopua lain 14 §:ssä ilmaistusta postin saajien tasapuolisen kohtelun vaatimuksesta, eikä myöskään lain 17 §:ssä ilmaistusta pysyvästä yhteiskunnallisesta velvoitteesta huolehtia tilattujen lehtien jakelusta myös niillä alueilla, joilla ei ole sanomalehtien varhaisjakeluverkkoa. Jakelutuesta on säädettävä laissa tavalla, joka pitää nämä periaatteet voimassa.

Malila Vesa

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.